

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 805/2021
20.01.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Данијеле Николић, Марине Милановић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић адвокат из ..., против туженог ЈКП „Београдски водовод и канализација“ из Београда, чији је пуномоћник Срђан Ђорђевић адвокат из ..., ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 666/20 од 03.06.2020. године, у седници већа одржаној дана 20.01.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 666/20 од 03.06.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 666/20 од 03.06.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1670/18 од 12.11.2019. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1670/18 од 12.11.2019. године, ставом првим и другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да су ништави уговори о обављању привремених и повремених послова закључени 24.07.2008. године и 30.12.2008. године између туженог, бивше Студентске задруге „Безбедност“ из Београда и тужиоца, те да исти нису ни производили правно дејство. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да на име накнаде трошкова парничног поступка исплати туженом износ од 129.750,00 динара у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 666/20 од 03.06.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 1670/18 од 12.11.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је, на основу члана 404. ЗПП, благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Према наведеној одредби (став први), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, посебна ревизија тужиоца у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе по питању примене члана 195. Закона о раду у парници за утврђење ништавости уговора о привременим и повременим пословима, као и по питању правног интереса за подношење такве тужбе у смислу члана 110. Закона о облигационим односима.

Из тих разлога, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

Тужилац је поднетом тужбом тражио утврђење ништавости уговора о обављању привремених и повремених послова које је 24.07.2008. године и 30.12.2008. године закључио са туженим. Тужбени захтев засновао је на тврдњи да су означени уговори закључени ради обављања послова систематизованих у општем акту туженог, тако да су супротни члану 197. Закона о раду.

Првостепени суд је тужбени захтев одбио са образложењем да су уговори закључени у складу са законом и у потпуности извршени, а тужилац није доказао свој правни интерес за подношење тужбе, нити је судску заштиту затражио у року прописаном чланом 195. Закона о раду.

Другостепени суд је прихватио ове разлоге, налазећи да нижестепени суд није погрешно применио одредбе чланова 197. и 198. Закона о раду.

Овакво правно становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 195. став 1. Закона о раду прописано је да запослени, односно представник синдиката чији је запослени члан, ако га запослени овласти, може да покрене спор пред надлежним судом против решења којим је повређено право запосленог или кад је запослени сазнао за повреду права. Према ставу другом тог члана, рок за покретање спора је 60 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права.

Одредбом члана 5. став 1. Закона о раду прописано је да је запослени, у смислу тог закона, физичко лице које је у радном односу код послодавца. Према члану 30. тог закона, радни однос заснива се уговором о раду који закључују запослени и послодавац.

Уговором о привременим и повременим пословима не заснива се радни однос. Рад по основу уговора о привременим и повременим пословима је рад који се обавља ван радног односа, што значи да лице које такав рад обавља нема својство запосленог,

у смислу члана 5. став 1. Закона о раду. Због тога се у спору за утврђење ништавости уговора о привременим и повременим пословима не примењује одредба члана 195. став 2. тог закона којом је одређен рок за покретање радног спора у којем се штите права запосленог, већ одредба члана 110. Закона о облигационим односима којом је прописано да се право на истицање ништавости не гаси.

Тужба за утврђење ништавости уговора није декларативна тужба предвиђена чланом 194. став 1. ЗПП да би тужилац, у смислу става другог тог члана, морао доказивати свој правни интерес. То је преображајна (конститутивна) тужба код које се постојање правног интереса претпоставља јер се одређена промена - ништење уговора, може постићи само пресудом. Одредбом члана 109. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да се на ништавост може позвати свако заинтересовано лице, а то својство у овом случају свакако има тужилац као једна од уговорних страна из уговора чију пуноважност оспорава. Околност да је уговор испуњен не представља сметњу да се тужбом захтева утврђење његове ништавости.

Уговор о привременим и повременим пословима, сходно члану 197. став 1. Закона о раду, закључује се за послове који не трају дуже од 120 радних дана у календарској години. Тужилац у поднетој тужби тврди да послови за које је са туженим закључио спорне уговоре нису ни привремени нити повремени, јер се код туженог обављају непрекидно и систематизовани су у његовом општем акту. Од те чињенице, коју нижестепени судови нису утврдили, зависи одлука о основаности тужбеног захтева и пуноважност, односно ништавост уговора о привременим и повременим пословима, као противних наведеној законској одредби.

Из тог разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, имајући у виду оно што је речено у образложењу овог решења о примени рока из члана 195. став 2. Закона о раду и правном интересу за подношење ове тужбе, сагласно правилима о терету доказивања употпунити чињенично стање утврђењем да ли су послови за које су странке закључиле спорне уговоре привремени и повремени, чије обављање је временски ограничено, или је реч о систематизованим пословима који се код туженог трајно обављају, јер од те чињенице зависи правилност примене члана 197. Закона о раду.

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић